

**Verhalen
in het dialect 5**

Martin Wichink

Veurwoord.

As heel jong is Martin Wichink begunn met ut schriem van verhaalen.

Ut gaf hem de meugelijkheid um tiedens ut schrijven zich terugge te trekken in zien eigen deur letters en woorden gevisualiseerde wereld.

Disse “verzameling verhaalen” is un bundeling “ongesleppen” emoties uut ut dagelijkse laeven, vormmegeem in verhalen en gedichten van disse prieswinnende auteur.

Disse prachtige saamgestelde bundel van Martin’s meest toonaangeemde teksten, geeft de laezer un verfrissende unieke kiek op de wereld.

Disse verhalen is ut vijfde verzamelingsbundel welke op disse maniere in openbaarheid kump en is ontstaone uut zijn passie veur schriem.

Martin Wichink.

Inhoud van disse verzameling verhalen:

Kuutenbieters.

Kenne de roete van ut parkoer, dus kan ik de hardloopers goed begriepen.

Noorderlich.

Ok in Hoarle kent wie ut Noorderlich. Hoe det kan leas ie hier.

Peerdebloem.

Oaver ut leaven van disse plant in al zien meugelukheden. Ok a wuss ie ze vaste niet allemoal.

Springbult.

Bie de ingang van de Pas ligt un vremde bult. Oaver ut nut kuj diskuseeren en det heb ik e'doane.

Stront an de knikker.

Alles wat ie van stront wilde wetten. Van vrögger tut noe, ut blef neudig.

Wens oe völle leasplezier bie al disse verhalen.

Kuutenbieters.

Veur de viefde keer a'weer wun vandaage de Hoarlerbargloop organiseert. Ut eerste lustrum en alle vief keer was ik der ok bie. Zie hept mie e'vroagt of ik met wolle doene. Wie kon genog EHBO-ers krieg, dus wol ik weh vrie-jwilliger wenne. Em un keer wat aans. Tut mien verbaazing kreeg ik ut mooj-ste plekkie vant parkoer. Boam op de Koningsbult'n.

Ma eers zak is un bettie verteln oaver de loop zelf. Wie begint met de een kilometer. Det is veur de jeugd. Ut bint kleine wichter oet oons dorp of wichter van de loopers die met doet. Zie wut goed annemoedigd deur de olders en kiekers. Zie bint dan ok zo weer un medajje rieker.

De twee kilometer is de kweekviever veur de vief kilometer. Twee keer loop ze dan ok het runtie van de een kilometer. Noa een runtie weet ze dan ok weh de weg. De meeste loopers zie-j dan ok vaker weh weer, veural asse weh is e'wun e'hept.

De vief kilometer hept ut zwoarste van allemoal. Det kank boam op de Koningsbulten mooj ziene. Det kump

daj zo völle verskillende loopers hept. As de fietsers die veurop ried, bienoa annedrukt wut deur de echte hadloopers, dan goat die nog nie hard genug. Terwijl ze tut noe toe het muulekste stuk hept e'hat. Want van of de skoapskooj klim ie geleideluk steeds wieder na boam toe. Ut laaste stukie giet ut nog em steil, woar dan ok völle mensen op stuk loopt.

As dan de echte hadloopers veurbie bint, dan komt der nog un paar die regelmoatig hard loopt. Zie hept un rood neusie en toch loopt ze fanatiek deur. Dan komt de amateurs langs. Dikke rooje köppe en een flink gehijg. Ma zie goat deur. Dan kriej nog de snel wandelaars en strompelaars, die blie-j bint dat ze bie mie boam op de barg binte kom. Ik kriege de strompelaars dan ok aaltied weer ant hardlopen, veural as ze van mie heurt, dat ze ut hoogste punt hept bereikt en weer na beneden goat.

Kan mie det weh heel goed veursteln, want vrogger hek det zelf ok weh isse lopen, toen de pakeerplaase nog an de bargweg was. Ut klimwark is heel subtiel aneleg. Ie slingert deur ut bos deur un smal paagie. Steeds verder klim ie dan ok omhoog. Ut laatste stukkie is dan ok echt un kuutenbieter en aj det haalt wacht oe de belooning. Boam op de top kiek ie gelieke op ut

heideveld. As dan ok nog de zonne net boam oaver de barg hen kump, dan liekt ut net oj de wiede wereld in loopt.

Ma ik dwaale bienoa of oaver dit mooie plekkie. De loopers mut dan rechtsof en noa un kleine honderd meter goat ze weer terugge na Hoarle, woar ze bie de fieniesh un warm onthaal wacht.

De tien kilometer mut natuurluk iets wieder loopen. Net as de viefte komt ze bie mie an. Ok hier hej hadloopers en... skaatsers. Zagge in un flits Erben Wennemars ok veurbie kommen. Misskien kumpe dan ok weh skaatsen op de iesbaane an de Roalterdiek. Ma um bie ut verhaal te bliem, as ze bie mie weg loopt, dan stekt ze de bargweg oaver. Det is van oarsprong un broedgebied veur de vogels. Dat de gaanzen oaver trekt, zal weh toeval wenne. Veur de wandelaars kan ut weh em skrikken wenne, want zo völle vremde voogels hei-j normaal doar normaal noojt. Hier hept de Hoarlese loopers un stark veurdeel. As ze teminste vroager goed hept oppelet. Zie hept doar vast weh met hun olders doar weh isse loopen bie de Paltetooren en ut heksenhuusie. Langs de paagies van de roodoodendrons komt zie dan ok weer bie ut bekende kruuspunt int bos uut, woar ie na Holten, Riessen en

Nijverdall kunt. De loopers goat richting Hoarle. Nog kriegt ze un stukkie bos, um de bie-jen nie te verstoorn. Ok dan wut ze van de Enk offe proat tut an de fieniesh. Doar wacht ze dan ok een lekkere hap of un bak koffie. Ondertussen wut alle prut weer verzaameld veur volgend joar. Dan hop ik ok weer op ut mooj-ste plekkie te meug stoane.

Noorderlich.

Vandaag wul ik ut is hem oaver ut Noorderlich. Dan heb ik ut natuurluk nie oaver ut lich van Hoarle Noord. Dan zol ie ut hem oaver een paar stroatlanteerns, verlichting van de huuze en stallen van ut vee hem. Aj echt ut Noorderlich wult zien, dan kuj doar veur na de Noordpool hen reizen. Dagenlang bin ie dan onderweg um det verschijnsel te bekieken in ma amper in un paar uur, aj geluk hebt. Ie mut det dan ma wat veur oaver hem.

Nee, dan zit wie in Hoarle un heel stuk better. As ik dan oaver ut Noorderlich heb, dan kiek ik weh richting Hoarle Noord. Eerlijk is eerlijk.

Ak dan smons na ut wark hen fietse en de laatste sterregies in de luch kan ziene, vindt ik det mooj. As de dag giet beginnen, zuj op gegeven moment det nie meer met ut bloote oog kunnen ziene. Ut Noorderlich wat dan doar veur in de plaatse kump, is veur mie net as de dag begint. Asof de noodverlichting an giet bie de schemer. Boam de Helndoornse barg kump dan un steeds breedere baand met gel/oranje gloed, wat steeds groter wut. Net zo lange tut de zonne ok oaver de barg kan kommen. Van det Noorderlich kan ik regelmatig genieten en hoef doar dan nie verre veur te

reizen. Ut mooje van dit alles is, ut kump ok nog is
regelmatig veur int hele joar, dus wie zit dan ok mooi
gebakken hier in Hoarle met dit verschijnsel. Mangs lek
ut weh gold, waj dan ziet. Dan denk ik wel is bie mie
zelf. Zoln ze in Nijverdal toen de weg kwiet wenne wes
en ok dit verschijnsel hem e'zeene, toen ze ut ravijn
hebt uutegraam? Hoe gek kuj eigeluk wenne. Nee ech,
aj goed noa goat bint der ma un paar luu, die doar
wiezer van e'wun bint. De spoorweegen en de fietsers,
die deur ut goldzoekerspad kunt fietsen. Doar maakt
wie uut Hoarle dan ok dankbaar gebruik van.

Ma noe idwaal ik of. Wak nog wol zeggen is, geniet van
dit alles moojs wat graatis is, want ok dan heb ie ut
Noorder lich e'zeene.

Peerdebloem.

Heb ie ok weer zo genooten van de eerste Pinksterbloemen, noast de weilaanden vol peerdebloemen in de ofgelopen moand. Ikke weh.

Peerdebloem, wat een gekke naame eigenlek veur un bluujende plante. Aj tenminste een weilaand vol ziet, zonder dat der ok ma één peerd in rond lóp.

Toen bin ik ma is em goan zuuken op internet. Dan kuj doar vaste weh wat oaver vinden. En joa heur, zie heb an de bloeme mar un naame geem, terwijl ze eigenlek nie eens wussen of ut misskien un onkruud was. Det maakt de boeren niks uut. Ut zörgt in ieder geval veur un goeie ontluuchting en ofwatering van de grond van de weilaanden. Mocht ut un tiedje dreuge wenne, dan kröp de reengworm bie un eerste buuje deur de holle stengel hen, veural as de grond goed hard e'wun is. Skelt weh un hoop graafwark.

Wie ziet ze vaake as eene gelle kleur, ma wus ie dat der weh 250 verschillende miekro soorten bint. Ma aj die ok nie met ut bloote oog kunt ziene, nem ik oe det ok nie kwoalek.

Vremde naam kriegt ze weh in de verskillende streken in oons laand. Van hondstong tut leeuwetaand of van pissebloem tut kettingspol, terwijl de blaaderen ok nog

is bekend stoat as etbare molssloa tut de bluuju.
Konienen blaaderen wut ze ok weh is e'nuumd.
Bes weh un bettie gek, aj tenminste noa goat dat
koejen, schoapen en geiten ut vret as genezing bie un
darmstoornis. Dan zoj toch un andere naame bie disse
bloem verwachen.

Noe is disse plant weh bekend in de kruuden industrie
as geneesmiddel. Zoln ze ut dan ziene as een
peerdemiddel teeng verskillende kwoalen. Dan kank de
weh un bettie vree met de naame hem.

Woar ik mie weh oaver verbaast heb, is dat ze in
Ruslaand probeert hebt, um hier rubber uut te haaln.
Honderdvieftig kilo per hektaare kon ze doar uut haaln.
Mooie bieverdienste veur de boeren met laand. Dan zol
Hieveeja uut Roalte zo noa de bloemenweide in Hoarle
kunnen kommen veur de rubberen leerzen. Ma det zie
ik zo nog nie gebeuren.

Aans kuj der ok nog aaltied un sieroop van maaken.
Goegkel zelf ma is op internet. Misskien zit der veur oe
ok weh un peerdemiddel tussen. Disse bloem hef ziene
sporen a weh verdiend, as ut nie weit.

Springbult.

Soms vraag ie oe weh is of woar iets noe veur dient. Nem noe bie de oale ingang bie de pas. Doar heb ze noe een joekel van een drempel neer e'leg. Eerluk is eerluk, met de fietse kuj der weh langs en gin auto kan doar in.

Zol ut dan un uutkiekpost wenne veur de rolstoelerers of luu met een roolaator? Denk ut nie, want dan zol ut nie zo steil en rond wenne, a kuj der weh prima van oe ofkieken.

Un deeting plekke zol ok nog kunnen, ma doar stoa'j dan weh oarig in de kiekert.

Tis ok gin spelding veur de wichters, want die hebt hun eigen stukkie bos. Het is ok gin opstapplaaase veur de heideslak, want der stiet gin bushokkie bie.

Noe der pas un nie-j bord is e'plaatst, ging der bie mie un lichie braan. Ut is de nie-je startplaatse veur Sallands mooiste. Vanuut de hoogte starten, zodaj gelieke snelheid hebt. Det heb ze natuurlek offekekken van de Lochsprinters oaver de barg. Det hebt ze vaste zeene op de lokale teeleviesie. Niks mis met heur, want iedereene hef dezelfde kaans. Alleene ried ze hier nie op un vaste baane.

Nee, wat meer zol stoorn is meskien de tekst wat doar op ut bord stiet. 'Un kussie en dan goan' is doarop te leazen. Dan kreg de naame Sallands moojste weh un hele andere betekenis, as det zo zol gebeuren bie de start veur elke deelnemer. Ie vergroot zo weh de promotiekaansen, ma ok ut deelnemersveld. Gelukkig bint ze dan bie de start nog nie zo smeerig en zweeterig. Det krieg ie dan bie de eerste drie van elke kategorie bie de kjals en vrouwluu. Die hebt dan ok un prestaatsie neer e'zet van wie ut snelste van allemoal bint in hun groep en det mut beloond wun. De kiekers kunt doarvan genieten vanof ut terras bie de Pas.

Ma zoj dan ok verkiezingen kunnen krieg in Hoarle zelf. Wie is 'Sallands moojste' van dit joar? Dit zol kunnen tijdens de karmse of met de carnaval. Zo krieg ie der zo ma weer un nie-j evenement bie in Hoarle. Of warp ik noe zelf un te hoge drempel op en is ut tog nog wat aans? Wie wet heurt of least wie det nog eens op de lokale teeleviesie of in de kraante. Ik wagge weh of.

Stront an de knikker.

De ofgelopen wekken zul ie ut ok weh weer e'rökken hem. De boer'n bint weer ant gieren e'wes. Hier en doar heur ie dan ok weer klaag'n oaver stank oaverlast. Terwijl dit a van oldsher wut e'doane. Ie mut ut laand bemest'n um de gewassen te loaten gruujn. Verder verget de mensen, dat ze zelf noe spuitbussen vol geemieze rommel in'troone, spuit veur wat frisse geur op de wc of in huus.

Wet nog goed dat wie vrögger gin riool han. De wc was un holt'n kiste met doarop un plaanke met un gat der in. Weh lag doar un deksel op teegn de stank. Alles leup an de onderkaante via un grisbuize, zo de beerputte in. De oaverloop hier van leup weer deur in de (stront)sloot.

Elk noajoar wun de beerputte löss e'maakt en leug e'schept. Liters vol stront, zeik en kraant'npapier wun op ut laand e'brach, veur dat dit umme spit wun. Riege veur riege wun dit twee spit diepe, in enkele wekken e'doane en dit was haandwark.

Int veurjoar wun ok nog is koemest van de buurman uut de gruppe, opt laand e'brach. Noe was één spit

diepe genoch. Zo in april of mei wun de zoaden e'zeijt veur eigen gruunte en jappel.

Soms kon ie met'maak'n, dat aj wottels uut de grond wöln trekken, dat doar nog un stukkie kraante an vaste zat. Aj héél völle geluk han, stunt doar nog de doatum op, wanneer ie veur ut laast noa de pot waane e'wes. Ok han de gruunte soms allerlei vorm'n, diej noe nie meer in de winkel ziet.

Ok möss ie met deur ut jappellaand hen, um kalloraadekevers te vang'n. As beloning moggen wie die verbraan met petrolium, umdat ze schadelik zoln wenne.

Swinters stunt der genog water in de strontsloot, woar ok nog weh is un spoorn in bleef driem. As de sloot bevreurn was en goed was bevunn'n um op te goan schaatsen, han wie nooit gin gebrek an streepies of andere herkenningspunten. Passeern ging muulik en soms viel der weh is eene. Met un broene streep op de olde bokse koj nog rustig wieder schaatsen.

Zo ziej ma weer. Stront is van alle tieden en heurt bie oons in ut riesajkelproses. Noe de volkstuinties steeds minder wut, zörgt de laand en tuinbouw veur oons etten op ut bord. Denk doar ok ma is oaver noa.

Hoop dat je van deze verzameling hebt genoten.

Op mijn website staan nog meer verhalen en gedichten in deze bundelvorm.

Kom, kijk en download op:

<https://haarle15.jouwweb.nl/verhalen-gedichtenbundels>

Tot gauw.

Met vriendelijke groet,
Martin Wichink.